

Universitetskanslersämbetet

Remissvar angående ”Kvalitetssäkring av forskning (2018:2), (111-331-17)”

Inledning

Karolinska Institutet (KI) har på remiss erhållit rubricerade rapport. Remissvaret följer i stort dispositionen i rapporten. Förslaget präglas av ett positivt förhållningssätt till lärosätenas ansvar och ger förutsättningar för att stödja lärosätenas utveckling av forskningens kvalitetssäkring.

Generella synpunkter

- KI vill betona, vilket UKÄ även skriver, att uppdraget för UKÄ är att granska kvalitetssäkringen av forskningen. Ansvaret för att forskningen håller hög kvalitet vilar på lärosätet.
- KI poängterar vikten av att UKÄ i sitt granskningsarbete tar hänsyn till den heterogenitet som finns bland lärosätena t.ex. vad gäller förutsättningar, forskningsområden, organisation etc.
- KI stödjer förslaget om ett sammanhållet nationellt kvalitetssäkringssystem för forskning och utbildning, eftersom en samordning av självvärdering samt bedömning möjliggör synergier och därmed understödjer universitetens arbete den systematiska kvalitetsutvecklingen av forskning och utbildning.
- KI anser att UKÄ, utöver bedömningsområdet ”Jämställdhet”, bör utveckla hur jämställdhetsperspektivet kan beaktas inom bedömningsområdena ”Styrning och organisation”, ”Förutsättningar” samt ”Utformning, genomförande och resultat”.
- KI anser att nyttiggörande av forskning är ett långsiktigt resultat, varför granskningen bör fokusera på stödjande processer för nyttiggörande.
- KI anser inte att brister i kvalitetssäkring av forskning ska leda till ett utökat antal utvärderingar av forskarutbildning utan eventuella sanktioner måste vara relaterade till kvalitetssäkring av forskning.
- KI välkomnar en nationell granskning av kvalitetssäkring av forskning, vilket skapar förutsättningar för UKÄ att kommunicera goda exempel som stöd för kollegialt lärande mellan lärosätena.

Komponenten examenstillståndsprövning

UKÄ gör bedömningen att komponenten examenstillståndsprövning redan idag innefattar granskning av forskning i den omfattning regeringsuppdraget föranleder och ser därför inom denna komponent inget behov av ytterligare metodutvecklingsarbete.

KI vill påpeka att examenstillståndsprövningar, åtminstone ur ett KI-perspektiv, genomförs sällan och av avgränsade delar av forskningsområden och därför endast till en begränsad del kan utgöra underlag för bedömning av kvalitetssäkring av forskningen vid lärosätet. Eftersom UKÄ:s förslag också innefattar den tematiska utvärderingsmöjligheten anser dock KI att dessa två komponenter tillsammans kan utgöra en tillräcklig granskning av forskningens kvalitetssäkring.

Komponenten lärosätets kvalitetssäkringsarbete

KI instämmer i att forskningens kvalitetssäkring mycket väl kan inkluderas i det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning men att det är viktigt att bedömningsunderlag, bedömargrupper samt bedömningsgrunder inom komponenten kvalitetssäkring utreds vidare.

Komponenten utbildningsutvärdering

KI anser att komponenten utbildningsutvärdering delvis kan utgöra underlag för bedömning. Dock är det viktigt att påpeka att endast vissa forskningsmiljöer (och därmed t.ex. vissa lärares kompetens) kommer att bedömas i utbildningsutvärderingarna eftersom alla utbildningar inte utvärderas regelbundet.

Komponenten tematiska utvärderingar

KI anser att det är bra med tematiska utvärderingar som berör kvalitetssäkring av både forskning och utbildning. Dessa utvärderingar kan påvisa hur lärosätena arbetar för samverkan och samsyn mellan utbildning och forskning.

Bedömningar och fortsatt utvecklingsarbete - Lärosätenas kvalitetsansvar för forskning

KI menar att det är bra med ett samlat grepp som integrerar granskning av kvalitetssäkring av forskning och utbildning. Det är även mycket lämpligt att använda samma bedömningsområden. KI anser dock att självvärderingen för kvalitetssäkring av utbildning och forskning bör innehålla gemensamma delar. Självvärderingen kan inledas med en gemensam kapp, då det inom flera bedömningsområden finns bedömningsgrunder som berör båda. I en gemensam kapp ges möjlighet att fånga sambandet mellan forskning och utbildning. Vidare har flera lärosäten infört eller planerar att införa sammanhållna kvalitetssystem för hela lärosätets verksamhet. Det bör i självvärderingen finnas en naturlig plats för att beskriva samordning av kvalitetssystem över hela lärosätet. Därefter kan självvärderingen uppdelas i separata delar. Det är bra att granskningarna sker vid

samma tidpunkt, eftersom det underlättar för lärosätena att ta ett sammanhållet grepp på sin kvalitetssäkringsprocess.

KI tycker att det är viktigt att granskning av kvalitetssäkring av forskning införs gradvis, eftersom processen är ny och måste få ta tid. Ett förslag är att pilottesta något eller några bedömningsområden i taget.

Ramverk

KI anser att det är positivt att ett nationellt ramverk för kvalitetssäkring av forskning utvecklas. Ramverket bör utgå från internationella erfarenheter samt de internationella överenskommelser som Sverige ställt sig bakom. Ramverket bör även i så stor utsträckning som möjligt samordnas med ramverket för kvalitetssäkring av utbildning (ESG). Det är viktigt att lärosätena tillsammans tar fram ramverket.

Bedömningsområden

Jämställdhet

KI anser att det är positivt att jämställdhet är ett av de föreslagna bedömningsområdena.

Begreppet jämställdhet har tolkats olika av bedömargrupper i hittills genomförda granskningar av kvalitetssäkringssystem för utbildning. KI ser därför behov av ytterligare metodutveckling vad gäller bedömningsområdet "Jämställdhet". Exempel på processer som kan granskas ur ett jämställdhetsperspektiv inom ramen för de andra bedömningsområdena är medelstildelning, bedömningsprocesser, rekrytering och karriärvägar.

KI efterfrågar ett tydliggörande om UKÄ avser granska hur lärosätena arbetar med *jämställdhetsintegrering* (d.v.s. hur det säkerställs att ett jämställdhetsperspektiv finns med när alla beslut fattas, på alla nivåer och i alla steg i syfte att synliggöra och analysera vilka konsekvenser förslag får för kvinnor, män respektive personer med andra könsidentiteter). Vad gäller *jämställdhet*, vill KI ha ett förtydligande om UKÄ kommer att granska hur man säkerställer kvantitativ jämställdhet, eller om det är andra, mer kvalitativa aspekter som ska granskas. I det kommande arbetet föreslår KI att UKÄ konkretiserar på vilket sätt jämställdhet och jämställdhetsintegrering är viktiga komponenter i kvalitetssäkring av forskning.

Student- och doktorandperspektiv

Doktorander utgör en viktig del av forskningsmiljön, och är i högsta grad delaktiga i forskningsproduktionen. Processer som stödjer doktoranden och dess forskning är därför viktiga mått på kvalitetssäkring. Inflytande på forskningsmiljön kan bland annat fås genom doktorandrepresentanter i beslutande organ.

Utbildningsanknuten forskning ger forskaren möjlighet till träning i vetenskaplig kommunikation med studenter, vidgar perspektiven och kan vitalisera forskningen. Därför är det viktigt att säkerställa studenternas delaktighet i forskningen. Vidare är lärosätenas forskare viktiga avnämare för vissa utbildningar.

Arbetsliv och samverkan

KI anser i likhet med förslaget att bedömning av forskningssamverkan inom ramen för granskningen av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete behöver beakta olikheter avseende lärosätenas förutsättningar och profiler.

KI anser att nyttiggörande av forskning är ett långsiktigt resultat, och att granskningen av kvalitetssäkringen därför bör bedöma de processer som stödjer och följer upp nyttiggörande snarare än nyttiggörande som resultat.

Bedömningsunderlag

KI anser att det är mycket bra att den kvantitativa bedömningen bygger på redan insamlad statistik. Vad gäller de nationella indikatorerna som tas fram för att följa upp de forskningspolitiska målen, är det tveksamt om dessa ska följas upp på lärosätetsnivå.

Det finns en risk att när nationella indikatorer bryts ned på lärosätetsnivå blir de för styrande för verksamheten. Ekonomiska belöningar eller sanktioner kopplat till indikatorers utfall kan ge oönskade undanträngningseffekter, d. v. s. styr bort engagemang från övriga viktiga delar av verksamheten som kanske inte är kvantitativt mätbara. Indikatorerna för att följa det forskningspolitiska delmålet jämställdhet är exempelvis enbart kvantitativa, vilket försvårar en granskning av hur lärosätena arbetar med långsiktig kulturförändring och jämställdhetsintegrering.

KI anser vidare att indikatorer inte bör få för stor vikt som bedömningsunderlag. Om en eller flera indikatorer kopplas till en incitamentsstruktur eller till sanktioner måste man bestämma målnivåer samt konsekvenser om dessa inte nås. Hur incitamentsstrukturen bäst utformas så den leder till önskade förbättringar i verksamheten som helhet måste utredas vidare.

Bedömargrupper

KI anser att bedömargrupperna kan vara separata för forskning respektive utbildning, men bör då vara mer eller mindre överlappande, för att säkra samordning i hela granskningsprocessen. KI välkomnar också internationella bedömare.

Fördjupningsspår

KI föreslår att man använder samma principer för val av fördjupningsspår som man använder i granskning av kvalitetssäkring av utbildning.

Resultat

KI håller med om att det är kvaliteten i lärosätets kvalitetssäkringsarbete som ska bedömas.

Sanktioner

KI anser inte att brister i kvalitetssäkring av forskning ska leda till ett utökat antal utvärderingar av forskarutbildning. UKÄ måste utreda eventuella sanktioner vidare

och alla sanktioner måste vara kopplade till det som utvärderas, d.v.s. kvalitetssäkring av forskning.